

Research Paper

Identification of Development Strategies for Handball in Iraq

Abdulrahman Hasan Salman Al-Maliki¹, Abbas Naghizadeh-Baghi², Mehrdad Moharramzadeh³, Farzad Nobakht⁴

1. Ph.D. Student in Sport Management, Faculty of Educational Science and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
2. Associated Professor in Sport Management, Faculty of Educational Science and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Professor in Sport Management, Faculty of Educational Science and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
4. Associated Professor in Sport Management, Faculty of Educational Science and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Received: 12 July 2025

Accepted: 9 November 2025

Abstract

Objective: Handball in Iraq requires strategic planning for comprehensive development. Therefore, the present study aimed to identify strategies for developing handball in Iraq.

Methodology: This qualitative study employed qualitative content analysis using thematic analysis. The research sample consisted of 20 participants, including handball coaches, members of the Iraqi Handball Federation, and university academics with expertise in this field. Sampling was conducted purposively and, in some cases, through snowball techniques, based on predefined criteria. Data were collected through semi-structured interviews. Trustworthiness was addressed through credibility, transferability, confirmability, and test-retest procedures.

Results: Data analysis yielded 64 open codes, 11 subthemes, and 3 main themes. The main themes included: (1) management and human resource development (educational strategies for coaches and referees, professional training and development, talent identification and nurturing, scientific and technological strategies); (2) strengthening infrastructure and competitive structures (competition and event strategies, infrastructural and organizational reinforcement, planning strategies, financial and supportive strategies); and (3) enhancing networks and communications (collaborative strategies, international cooperation and knowledge exchange, media and promotional strategies).

Conclusion: The findings indicated that the development of handball in Iraq necessitates a holistic approach that simultaneously enhances human resources, improves infrastructure, and expands inter-organizational collaboration. Based on this, the study proposes strategies at three temporal levels: short-term, medium-term, and long-term. Implementing these strategies, with the involvement of relevant stakeholders, can elevate the status of Iraqi handball at both the national and international levels.

Keywords: Sports Talent identification, Sports Infrastructure, Human Resource Development, Strategic Planning.

To cite this article:

Al-Maliki AH, Naghizadeh-Baghi A, Moharramzadeh M, Nobakht F. Identification of Development Strategies for Handball in Iraq. *Human Resource Management in Sport*. 2026; 13(2):367-385. <https://doi.org/10.22044/shm.2025.16508.2775>

Corresponding Author: Abbas Naghizadeh-Baghi

Email: a.naghizadeh@uma.ac.ir

Extended Abstract

Summary

This qualitative study aimed to identify development strategies for handball in Iraq. Using thematic analysis, semi-structured interviews were conducted with 20 participants, including coaches, federation members, and academics. Data analysis yielded 64 open codes, 11 subthemes, and 3 main themes: management and human resource development, strengthening infrastructure and competitive structures, and enhancing networks and communications. The findings revealed that sustainable handball development in Iraq requires a holistic approach integrating human capital empowerment, infrastructural improvement, and inter-organizational collaboration. The study provides practical strategies across short-term, medium-term, and long-term timeframes to elevate Iraqi handball at national and international levels.

Introduction

Handball holds significant potential for promoting health, social cohesion, and national pride. However, Iraqi handball faces critical challenges including inadequate infrastructure, financial constraints, and weak talent identification systems (1). Despite global advancements in handball development models emphasizing coach education and competitive structures (2), Iraq lacks a coherent strategic framework tailored to its socio-economic context. This study addresses this gap by identifying context-specific development strategies. The findings aim to provide actionable insights for policymakers and the Iraqi Handball Federation to advance handball through evidence-based, culturally sensitive strategic planning.

Methodology and Approach

This qualitative exploratory study employed thematic analysis to identify handball development strategies in Iraq. The research sample comprised 20 participants selected through purposive and snowball sampling based on predefined criteria: coaching experience, federation membership, or academic expertise in handball. Data were collected via semi-structured interviews, with 14 conducted face-to-face and 6 via telephone, each lasting 20-30 minutes. Interviews followed a standardized guide with open-ended questions on infrastructure, coaching quality, talent identification, media roles, and strategic priorities. All interviews were audio-recorded and transcribed verbatim.

Data analysis followed Braun and Clarke's thematic analysis framework, conducted in three phases: open coding of interview transcripts, identification of subthemes, and consolidation into main themes. MAXQDA software facilitated systematic coding and theme organization.

Trustworthiness was ensured using Lincoln and Guba's criteria (3): credibility through data triangulation and member checking; transferability via thick description of participants' perspectives; and dependability through test-retest reliability procedures. Inter-coder reliability was assessed by a second coder using the formula: $[2 \times \text{Agreements} / (\text{Total Codes})] \times 100$. Reliability reached 88.89%, exceeding the acceptable threshold of 60% (4), confirming coding consistency. Ethical considerations included informed consent, confidentiality, and voluntary participation.

Result and Conclusion

Thematic analysis identified 64 open codes, organized into 11 subthemes and 3 main themes:

Management and Human Resource Development: This theme encompassed four subthemes: educational strategies for coaches and referees (emphasizing qualified selection, continuous training, and international exposure); training and technical development strategies (focusing on psychological, physical, and skill-based approaches); talent identification and nurturing strategies (advocating school-based scouting, incentive systems, and structured youth programs); and scientific and technological strategies (highlighting performance analysis, databases, medical services, and technological integration). Participants consistently emphasized that human capital is the most accessible and flexible resource for development.

Strengthening Infrastructure and Competitive Structures: This theme comprised four subthemes: competition and event strategies (regular age-group tournaments, regional/international events, and strong domestic leagues); infrastructural and organizational reinforcement (professional training environments, specialized

academies, and improved management capacities); planning strategies (structural reforms, educational integration, standardization, and long-term strategic planning); and financial and supportive strategies (sponsorship attraction, private sector engagement, budget allocation, and comprehensive player support). Participants underscored that physical infrastructure and sustainable financial resources are prerequisites for long-term development.

Enhancing Networks and Communications: This theme included three subthemes: collaborative and partnership strategies (federation-university-club integration, domestic and international coaching collaborations); international cooperation and knowledge exchange (overseas academies, joint training camps, and cross-border educational opportunities); and media and promotional strategies (rule education, media-sport relationships, and promotional campaigns). Findings highlighted that international exposure and media visibility complement human and infrastructural development.

This study identified three interconnected pillars for handball development in Iraq: human resource capacity building, infrastructural strengthening, and network enhancement. These pillars interact dynamically—specialized human capital utilizes improved infrastructure, while communication networks facilitate knowledge transfer and resource mobilization.

Practical Recommendations:

- Short-term (1-2 years): Establish a national coaching academy; design a school-based talent scouting system; organize regular youth competitions; create incentive mechanisms.
- Medium-term (2-3 years): Upgrade coaching qualifications through international courses; structure multi-level training programs; expand international relations; establish a professional domestic league.
- Long-term (3-5 years): Found a specialized handball research center; equip training centers with advanced performance analysis technology; leverage global coaching expertise; implement comprehensive media campaigns.

Implementation requires coordinated commitment from the Ministry of Sport, the Iraqi Handball Federation, clubs, and educational institutions. By systematically executing these strategies, Iraqi handball can achieve meaningful progress, enhance national identity, and contribute to regional sporting excellence.

Ethical Considerations: This research was conducted in full compliance with ethical principles. Informed consent was obtained from all participants, and the confidentiality of their information was strictly maintained. Participation in the interviews was entirely voluntary, and the researchers avoided any bias throughout the data collection and analysis process. Additionally, participant feedback was considered during data analysis to enhance the credibility of the findings, without influencing their responses.

Funding: This study was conducted independently and received no financial support from any internal or external organizations or institutions.

Authors' Contributions: All authors actively participated in all stages of this research, including conceptual design, methodology, data collection, analysis, interpretation of results, and manuscript writing. Each author contributed to the review and finalization of the manuscript and approved the submitted version for publication.

Conflicts of interest: The authors declare that there are no conflicts of interest regarding this research or its publication.

Acknowledgment: The authors sincerely thank all participants who generously shared their time and valuable insights for this research. Appreciation is also extended to the relevant institutions, expert guidance, and colleagues' feedback, which contributed to improving the quality of this study.

References

1. Muhamed A. An Analytical Study on the Success Rates of the Shooting Types of the Iraqi Handball Team in the 20th Asian Men's Championship. Wasit Journal of Sports Sciences. 2023; 15(2):379-404.

2. De Bosscher V, Shibil S, Westerbeek H, Van Bottenburg M. Successful elite sport policies: An international comparison of the Sportpolicy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 nations. Meyer & Meyer Verlag; 2015.
3. Lincoln YS, Guba EG. Naturalistic inquiry. Sage; 1985.
4. Creswell JW, Creswell JD. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. Sage Publications; 2017.

مدیریت منابع انسانی و ورزش

مقاله پژوهشی

شناسایی راهبردهای توسعه هندبال در عراق

عبدالرحمن حسن سلمان المالکی^۱، عباس نقی‌زاده باقی^۲، مهرداد محرم‌زاده^۳، فرزاد نوبخت^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۳. استاد مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۴. دانشیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱

چکیده

هدف: ورزش هندبال در عراق نیازمند برنامه‌ریزی راهبردی برای توسعه همه‌جانبه است. لذا هدف پژوهش حاضر شناسایی راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق بود.

روش‌شناسی: این پژوهش به شیوه کیفی انجام شد و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون استفاده گردید. نمونه پژوهش را ۲۰ نفر از مربیان، اعضای فدراسیون هندبال و اساتید دانشگاهی صاحب‌نظر در این حوزه تشکیل دادند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و در مواردی با رویکرد گلوله‌برفی، بر اساس معیارهای تعیین‌شده انجام شد. به منظور گردآوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد.

یافته‌ها: از تجزیه و تحلیل داده‌ها ۶۴ کد باز و ۱۱ مضمون فرعی و ۳ مضمون اصلی استخراج شد. مضامین اصلی شناسایی شده شامل مدیریت و توسعه سرمایه انسانی (راهبردهای آموزشی و ارتقای مربیان و داوران، راهبردهای آموزش و توسعه حرفه‌ای، راهبردهای استعدادیابی و پرورش، راهبردهای علمی و فناوری)، تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی (راهبردهای مسابقات و رویدادها، تقویت زیرساختی و سازمانی، راهبردهای برنامه‌ریزی، راهبردهای مالی و حمایتی) و ارتقای شبکه و ارتباطات (راهبردهای همکاری و مشارکت، راهبردهای بین‌المللی و تبادل تجربه، راهبردهای رسانه‌ای و ترویجی) بودند.

نتیجه‌گیری: توسعه هندبال در عراق نیازمند رویکردی جامع است که ارتقای منابع انسانی، بهبود زیرساخت‌ها و گسترش همکاری‌های بین‌سازمانی را به‌صورت یکپارچه دنبال کند. بر این اساس، پژوهش حاضر راهکارهایی در سه سطح زمانی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت ارائه می‌دهد. اجرای این راهکارها با مشارکت نهادهای ذی‌ربط می‌تواند جایگاه هندبال عراق را در سطح ملی و بین‌المللی ارتقا بخشد.

واژه‌های کلیدی: استعدادیابی ورزشی، زیرساخت ورزشی، توسعه سرمایه انسانی، برنامه‌ریزی راهبردی.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

المالکی عبدالرحمن حسن، نقی‌زاده باقی عباس، محرم‌زاده مهرداد، نوبخت فرزاد. شناسایی راهبردهای توسعه هندبال در عراق. مدیریت منابع انسانی و ورزش. ۱۴۰۵؛ ۱۳(۲): ۳۸۵-۳۶۷. <https://doi.org/10.22044/shm.2025.16508.2775>

نویسنده مسئول: عباس نقی‌زاده باقی

Email: a.naghizadeh@uma.ac.ir

مقدمه

ورزش، به عنوان یک پدیده اجتماعی- فرهنگی، نقش مهمی در توسعه پایدار جوامع ایفا می کند و به عنوان ابزاری برای ارتقای سلامت، تقویت همبستگی اجتماعی و توسعه اقتصادی شناخته می شود (۱). در میان رشته های مختلف ورزشی، هندبال یک ورزش منحصر به فرد است که از ترکیب کار گروهی، مهارت فیزیکی و تفکر استراتژیک شکل گرفته است و از این منظر آن را به یک رشته برجسته در صحنه بین المللی تبدیل کرده است. ماهیت پویای این ورزش به بازیکنانی نیاز دارد که ترکیبی از مهارت های فنی، آگاهی تاکتیکی و آمادگی جسمی را نشان دهند که برای بازی تهاجمی و دفاعی ضروری هستند. این رویکرد چندگانه در آموزش و شیوه بازی، برای به حداکثر رساندن عملکرد بازیکنان و دستیابی به موفقیت در مسابقات، نقش بسیار مهمی ایفا می کند (۲). توسعه هندبال در کشورهای مختلف نه تنها به ارتقای سطح سلامت و نشاط جامعه کمک می کند، بلکه زمینه ساز افتخارآفرینی در عرصه های بین المللی و تقویت غرور ملی نیز می شود (۳). با وجود اهمیت جهانی این ورزش، سطح توسعه هندبال در کشورهای مختلف متفاوت است و برخی کشورها مانند عراق با چالش های جدی در این زمینه مواجه هستند (۴).

هندبال در عراق با چالش هایی مانند کمبود زیرساخت ها و محدودیت های مالی مواجه است (۵). همچنین، فقدان برنامه های استراتژیک بلندمدت و سیستم استعدادیابی منسجم، توسعه ورزش مانند هندبال را محدود کرده است (۶). فدراسیون هندبال عراق با محدودیت های زیرساختی شدیدی مواجه است، تعداد محدود مکان های هندبال در عراق مانعی قابل توجه برای توسعه ورزش است، از سوی دیگر، از آنجا که این امکانات عمدتاً در شهرهای بزرگ متمرکز شده اند، بازیکنان ساکن مناطق روستایی یا محروم از دسترسی کافی به زیرساخت های ورزشی بی بهره اند و این مسأله، رشد و گسترش جامعه هندبال را در سراسر کشور با مانع جدی مواجه می سازد (۷). شکاف عمیقی بین وضعیت موجود هندبال عراق و وضعیت مطلوب این رشته ورزشی در سطح بین المللی وجود دارد (۴). فقدان یک برنامه راهبردی منسجم و علمی برای توسعه هندبال، یکی از مشکلات اساسی در ورزش عراق است. مطالعه قادر و راشد^۱ (۲۰۲۲) نشان داد که مدیریت ورزش هندبال در عراق اغلب به صورت سنتی و بدون بهره گیری از روش های علمی انجام می شود. عدم وجود برنامه های بلندمدت، نبود شاخص های ارزیابی عملکرد و ضعف در سیستم های نظارتی، باعث شده است تا تلاش ها برای توسعه این رشته، پراکنده و کم اثر باشد (۸). این در حالی است که کشورهای موفق در زمینه ورزش، از برنامه های راهبردی ۱۰ تا ۱۵ ساله بهره می برند که به صورت دوره ای مورد ارزیابی و بازنگری قرار می گیرد (۹). هاشیم و همکاران (۲۰۲۵) در پژوهش خود نشان دادند که تنها ۱۵ درصد از مربیان هندبال عراق دارای مدارک معتبر بین المللی هستند و این امر بر کیفیت آموزش و توسعه بازیکنان تأثیر منفی گذاشته است (۵). عدم توجه به راهبردهای توسعه هندبال در عراق، پیامدهای منفی متعددی را به همراه داشته است. از دست دادن استعداد های ورزشی به نفع سایر رشته ها یا کشورها، کاهش محبوبیت این ورزش در میان نسل جوان و از دست رفتن فرصت های اقتصادی و اجتماعی مرتبط با ورزش حرفه ای، از جمله این پیامدها هستند (۵). همچنین، ضعف در عملکرد بین المللی تیم های ملی و باشگاهی عراق، تأثیر منفی بر انگیزه و علاقه نوجوانان و جوانان به این رشته ورزشی گذاشته است. این در حالی است که هندبال می تواند به عنوان یک ورزش نسبتاً کم هزینه اما جذاب، نقش مهمی در توسعه ورزش همگانی و قهرمانی در عراق ایفا کند (۸).

مشکلات ذکر شده در هندبال عراق بخشی از چالش های گسترده تر رشد ورزش در کشورهای در حال توسعه است. پیشرفت ورزش در مناطق با مشکل اقتصادی و اجتماعی نیاز به برنامه ریزی هماهنگ در سازمان های ورزشی و جامعه دارد. این شامل توسعه سیاست برای هدایت استراتژی ها، اطمینان از سازگاری برای پیشرفت سریع در پایداری در میان چالش ها است (۱۰). گسترش ورزش در کشورهای در حال توسعه، به ویژه در مناطقی که با چالش های اقتصادی و اجتماعی مواجه هستند، مستلزم برنامه ریزی دقیق و راهبردی است. عراق به عنوان کشوری که سال ها درگیر جنگ و ناآرامی بوده، در مسیر بازسازی زیرساخت های اجتماعی و ورزشی خود قرار دارد (۵). طبق گزارش فدراسیون بین المللی هندبال، کشورهایی که راهبردهای مشخص و مدونی برای توسعه هندبال طراحی و اجرا کرده اند، پیشرفت قابل

توجهی در سطح ملی و بین‌المللی داشته‌اند. مطالعات نشان می‌دهد که عوامل متعددی از جمله سیاست‌گذاری‌های دولتی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، توسعه مربیگری، استعدادیابی، آموزش، گسترش پایه‌های مردمی و بهبود مدیریت در رشد ورزش‌های تیمی مانند هندبال نقش اساسی دارند (۱۱). استورم^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق خود به فقدان سیستم استعدادیابی منسجم، ضعف در برنامه‌های آموزشی مدارس و عدم حمایت کافی از باشگاه‌های هندبال به عنوان مشکلات اساسی اشاره کرده است (۱۲). همچنین، الفنسی^۲ و همکاران (۲۰۲۴) بیان می‌کنند که عدم وجود لیگ منظم و حرفه‌ای، موجب کاهش انگیزه بازیکنان و مربیان شده و فرصت‌های ارتقای سطح فنی را محدود کرده است (۱۱).

مطالعات متعددی در سطح بین‌المللی به بررسی راهبردهای توسعه ورزش هندبال پرداخته است. دال و اندرسون^۳ (۲۰۱۵) در پژوهش خود نشان دادند که کشورهای پیشرو در این رشته مانند دانمارک و آلمان، راهبردهای خود را بر پایه چهار رکن اصلی استوار کرده‌اند: توسعه پایگاه‌های استعدادیابی، آموزش مربیان، تقویت لیگ‌های داخلی و بهبود زیرساخت‌ها (۱۳). اسپوز لازو^۴ و همکاران (۲۰۲۳) نیز بر اهمیت ارتباط بین مدارس و باشگاه‌ها و همچنین توسعه هندبال پایه تأکید کردند (۱۴). برانگان و گریکس^۵ (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای دریافتند که چالش‌های اصلی این کشورها شامل کمبود منابع مالی، محدودیت‌های زیرساختی و فقدان نظام آموزشی منسجم است (۱۵). ریچه^۶ (۲۰۱۵) در مطالعه خود درباره توسعه هندبال در قطر، نشان دادند که استفاده از مربیان خارجی با تجربه، میزبانی رویدادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری در استعدادیابی، عوامل کلیدی موفقیت این کشور بوده‌اند (۱۶). زریک^۷ (۲۰۲۴) دریافت که علی‌رغم وجود استعدادهای بالقوه، کمبود امکانات و منابع مالی مانع اصلی توسعه است (۱۷). هاشیم و همکاران (۲۰۲۵) دریافتند که یکپارچگی و هماهنگی میان ابعاد مالی، مشتریان، رشد و یادگیری، محیط و جامعه، فرآیندهای داخلی و رضایت کارکنان، این امکان را برای مدیران باشگاه‌های هندبال فرات عراق فراهم می‌کند تا با رویکردی جامع و راهبردی به چالش‌ها و فرصت‌های موجود پاسخ دهند (۵). با وجود این مطالعات گسترده در سطح جهانی، پژوهش‌های اندکی به طور خاص به راهبردهای توسعه هندبال در شرایط ویژه عراق پرداخته‌اند. این کمبود مطالعات بومی، شکاف مهمی در دانش کاربردی برای توسعه این ورزش در عراق ایجاد کرده است.

با توجه به خلأ پژوهشی موجود و وضعیت نامطلوب هندبال عراق در سطح بین‌المللی، انجام پژوهشی جامع برای شناسایی راهبردهای توسعه این ورزش ضروری به نظر می‌رسد. توسعه هندبال علاوه بر ارتقای سلامت جسمانی و روانی، با تقویت کار گروهی و مهارت‌های ارتباطی در میان بازیکنان جوان، به افزایش انسجام اجتماعی کمک می‌کند. همچنین، مشارکت جوانان در این ورزش می‌تواند احتمال بروز رفتارهای ضد اجتماعی را کاهش داده و زمینه یکپارچگی بیشتر جامعه را فراهم سازد (۱۸). همچنین، در شرایط کنونی که عراق به دنبال بازسازی زیرساخت‌های خود در حوزه‌های مختلف از جمله ورزش است، تدوین راهبردهای توسعه‌ای هندبال می‌تواند به استفاده بهینه از منابع محدود موجود و جهت‌دهی صحیح به تلاش‌های فدراسیون، باشگاه‌ها و سایر نهادهای مرتبط کمک شایانی نماید (۱۹). علاوه بر این، تجربیات سایر کشورهای منطقه نشان داده است که تدوین و اجرای راهبردهای مناسب می‌تواند در مدت زمان نسبتاً کوتاهی به ارتقای جایگاه این ورزش در سطح ملی و بین‌المللی منجر شود (۲۰). با شناسایی راهبردهای مناسب و اولویت‌بندی آن، فدراسیون هندبال عراق و سایر نهادهای ذی‌ربط می‌توانند منابع محدود خود را به شکل بهینه تخصیص دهند. از منظر نظری، این پژوهش به غنی‌سازی ادبیات پژوهشی در حوزه مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی ورزش، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، کمک می‌کند. این پژوهش، با ارائه یک چارچوب نظری منسجم برای توسعه هندبال در شرایط خاص عراق، به پر کردن این شکاف نظری کمک می‌کند.

1. Storm
2. Alfansi
3. Dahl and Andersson
4. Espoz-Lazo
5. Brannagan and Grix
6. Reiche
7. Zreik

توسعه ورزش هندبال در عراق در شرایط کنونی بیش از هر زمان دیگری ضرورت دارد. این کشور پس از سال‌ها درگیری و محدودیت‌های اقتصادی و اجتماعی، نیازمند بازسازی زیرساخت‌های ورزشی و ایجاد فرصت‌های تازه برای نسل جوان است. هندبال به دلیل ویژگی‌های تیمی، هزینه نسبتاً پایین و قابلیت جذب گروه‌های مختلف سنی و اجتماعی، می‌تواند ابزاری مؤثر برای ارتقای سلامت عمومی، افزایش نشاط اجتماعی و تقویت انسجام ملی باشد. در عین حال، توسعه این رشته می‌تواند با ایجاد مشاغل ورزشی، جذب سرمایه‌گذاری و ارتقای جایگاه بین‌المللی عراق، نقش مهمی در رشد اقتصادی و دیپلماسی ورزشی ایفا کند. فقدان یک نقشه راه راهبردی در این زمینه موجب شده است ظرفیت‌های موجود بلااستفاده بماند و بخش قابل توجهی از استعدادهای جوان به هدر رود. از این‌رو، انجام پژوهشی که راهبردهای عملی و کاربردی برای توسعه هندبال در عراق ارائه دهد، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. این پژوهش با هدف پر کردن این خلأ و کمک به تصمیم‌گیران ورزشی کشور طراحی شده است تا چارچوبی جامع برای توسعه پایدار و همه‌جانبه این رشته فراهم آورد. لذا این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است: راهبردهای مؤثر برای توسعه پایدار هندبال در عراق کدامند؟

روش‌شناسی

این مطالعه با هدف شناسایی راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق طراحی شد. تحقیق حاضر از نوع کیفی و اکتشافی بوده و از روش تحلیل مضمون برای بررسی داده‌ها استفاده کرده است. با توجه به رویکرد اکتشافی و کیفی این پژوهش که در پی یافتن راهبردهای پیشرفت هندبال در عراق است، روش تحلیل مضمون به‌عنوان مناسب‌ترین تکنیک برای پردازش داده‌های مصاحبه انتخاب شد. تحلیل مضمون یک ابزار انعطاف‌پذیر و در عین حال کارآمد برای تشخیص، بررسی و ارائه الگوها یا درون‌مایه‌های موجود در داده‌های کیفی محسوب می‌شود. نمونه پژوهش را ۲۰ نفر از مربیان، اعضای فدراسیون هندبال و اساتید دانشگاهی صاحب‌نظر در این حوزه تشکیل دادند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و در مواردی با رویکرد گلوله‌برفی، بر اساس معیارهای از پیش تعیین‌شده (سابقه مربیگری، مسئولیت در فدراسیون، تدریس و پژوهش در حوزه هندبال) انجام شد. از ۲۰ مصاحبه انجام‌شده، ۱۴ مصاحبه به‌صورت حضوری و ۶ مصاحبه به‌صورت تلفنی انجام شدند. برای ثبت دقیق داده‌ها، علاوه بر یادداشت‌برداری، از ضبط صوتی مصاحبه‌ها نیز استفاده شد. همچنین، رعایت اصول اخلاقی پژوهش مورد توجه قرار گرفت و پیش از هر مصاحبه، رضایت شرکت‌کنندگان برای ضبط گفت‌وگو اخذ شد. شایان ذکر است که پیش از آغاز مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ای شامل سؤالات کلیدی و ابزار جمع‌آوری داده‌ها تهیه گردید. برای مثال، برخی از سؤالات کلیدی شامل موارد زیر بودند: (۱) وضعیت فعلی زیرساخت‌های هندبال در عراق را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ (۲) وضعیت مربیان و داوران هندبال در عراق را چگونه می‌بینید؟ (۳) چه راهکارهایی برای افزایش مشارکت، شناسایی و پرورش استعدادهای جوان در هندبال عراق وجود دارد؟ (۴) نقش رسانه‌ها و تبلیغات در توسعه ورزش هندبال در عراق چیست؟ این پرسشنامه به‌عنوان راهنمای مصاحبه در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت. سؤالات اولیه بر اساس ادبیات پژوهش و اهداف تحقیق طراحی شده بودند؛ اما در طول فرآیند مصاحبه، سؤالات تکمیلی نیز با توجه به شرایط جلسه مطرح می‌شد. هر مصاحبه با جمع‌آوری اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان آغاز می‌شد و سپس به سؤالات محوری تحقیق می‌پرداخت. در نهایت، با مطرح کردن پرسشی باز مانند «آیا نکته‌ای باقی مانده که به آن پرداخته نشده باشد؟» مصاحبه به پایان می‌رسید. مدت زمان هر مصاحبه بین ۲۰ تا ۳۰ دقیقه متغیر بود. در این پژوهش، پس از انجام مصاحبه‌ها، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون مورد بررسی قرار گرفتند تا راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق شناسایی شوند. تحلیل مضمون به‌عنوان روشی کیفی، مضامین کلیدی را از داده‌های مصاحبه استخراج و سازماندهی می‌کند. این روش، شبکه‌ای از مضامین مرتبط را شکل می‌دهد. فرآیند تحلیل در سه مرحله اصلی انجام شد: ابتدا داده‌های مصاحبه‌ها پیاده‌سازی و کدگذاری اولیه شدند و مضامین پایه استخراج گردیدند. سپس این مضامین مورد تفسیر عمیق قرار گرفتند و شبکه مضامین ترسیم شد. در مرحله نهایی، نتایج تحلیل‌ها تلفیق و گزارش نهایی پژوهش تدوین شد. این رویکرد سیستماتیک، درک جامعی از عوامل مؤثر بر توسعه هندبال در عراق را ممکن ساخت و چارچوبی ساختاریافته برای شناسایی راهکارهای توسعه این ورزش ارائه داد (۲۱).

برای اطمینان از صحت و اعتبار یافته‌های این پژوهش کیفی، از چارچوب ارزشیابی لینکلن و گابا^۱ (۱۹۸۵) شامل سه معیار اساسی اعتبار (مطابقت با واقعیت)، قابلیت انتقال (تعمیم‌پذیری) و قابلیت اتکا (ثبات نتایج) استفاده شد (۲۲). این معیارها در پژوهش‌های کیفی معادل مفاهیم روایی داخلی، روایی خارجی و پایایی در تحقیقات کمی هستند. به منظور تضمین اعتبار یافته‌ها، تمام مصاحبه‌ها با رویکردی استاندارد و با استفاده از سؤالات باز طراحی و اجرا شدند. همچنین با به کارگیری راهبردهای مختلفی مانند مثلث‌سازی داده‌ها از منابع مختلف، بازبینی مکرر و تحلیل‌های چندباره توسط محققان و بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها برای ارزیابی انسجام و یکپارچگی پاسخ‌ها، اعتبار نتایج به صورت سیستماتیک افزایش یافت. این فرآیند دقیق و چندمرحله‌ای، اطمینان لازم را در مورد دقت، صحت و قابلیت اتکای یافته‌های پژوهش فراهم کرد و زمینه را برای تعمیم‌پذیری مناسب نتایج به سایر بافت‌های مشابه مهیا ساخت. با این حال، با وجود دقت در انتخاب نمونه‌ها، وابستگی به دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان ممکن است تعمیم‌پذیری یافته‌ها را محدود کند. در این پژوهش، پایایی مصاحبه‌ها از طریق روش توافق درون‌موضوعی سنجیده شد. برای این منظور، از یک دانشجوی دکترای آمار که با روش‌های تحلیل داده‌های کیفی و محاسبات پایایی آشنایی داشت، به‌عنوان کدگذار دوم استفاده شد. انتخاب فردی با تسلط روش‌شناختی، به‌ویژه در زمینه محاسبه شاخص‌های پایایی، موجب افزایش دقت و بی‌طرفی در فرایند کدگذاری گردید. پس از آموزش روش‌ها و تکنیک‌های کدگذاری به این همکار پژوهشی، فرآیند ارزیابی پایایی آغاز گردید. در این روش، کدهای مشترک بین دو کدگذار به عنوان «توافق» و کدهای متفاوت به عنوان «عدم توافق» ثبت شدند. ابتدا سه مصاحبه به صورت آزمایشی توسط هر دو کدگذار مورد تحلیل قرار گرفت و سپس میزان توافق بین آنها با استفاده از فرمول اختصاصی محاسبه گردید. این شاخص کمی به عنوان معیار پایایی تحلیل‌ها در نظر گرفته شد که نتایج نهایی آن در جدول ۱ ارائه شده است. این رویکرد سیستماتیک امکان سنجش عینی میزان قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها را فراهم آورد.

$$۱۰۰ \times (\text{تعداد کل کدها} / ۲ \times \text{تعداد توافقات}) = \text{درصد پایایی}$$

جدول ۱. نتایج پایایی بین دو کدگذار

Table 1. Reliability results between two coders

شماره مصاحبه	کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد پایایی
چهار	۱۵	۷	۳	۹۳/۳۳
نه	۱۳	۶	۳	۹۲/۳۰
شانزده	۱۷	۷	۴	۸۲/۳۵
کل	۴۵	۲۰	۱۰	۸۸/۸۹

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، تعداد کل کدها نمایانگر مجموع کل کدهای استخراج‌شده توسط دو کدگذار است. از آنجا که برخی کدها تنها توسط یکی از کدگذاران شناسایی شده و معادل آن در کدگذار دیگر وجود نداشت، این کدها نه در ستون توافق و نه در ستون عدم توافق قرار نگرفتند. به همین دلیل، جمع توافق و عدم توافق لزوماً با عدد کل کدها برابر نیست. تعداد کل کدها در دو فاصله زمانی ۳۰ روزه برابر با ۴۵، تعداد کل توافقات بین کدها در این دو زمان برابر با ۲۰ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان برابر با ۱۰ بود. پایایی باز آزمون مصاحبه‌های انجام‌گرفته در این پژوهش، با استفاده از فرمول ذکرشده، بیش از ۸۸ صدم بود. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ صدم است (۲۱) قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأییدشده و قابل‌قبول است. برای تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها، از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۲، توصیف مختصری از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش در قالب سن، جنسیت، نوع مشارکت‌کننده آنان ارائه گردید. مشارکت‌کنندگان به دلیل تخصص و تجربه مستقیم در حوزه هندبال و مدیریت ورزشی انتخاب شدند تا دیدگاه‌های متنوعی ارائه دهند.

جدول ۲. مشخصات مشارکت‌کنندگان

Table 2. Participant characteristics

کد مصاحبه‌شونده	جنسیت	سن	مشارکت‌کنندگان
۱	مرد	۴۴	عضو فدراسیون
۲	زن	۵۷	عضو فدراسیون
۳	مرد	۶۰	مربی هندبال
۴	مرد	۵۵	عضو فدراسیون
۵	مرد	۵۸	عضو فدراسیون
۶	مرد	۳۵	هیئت علمی
۷	مرد	۳۸	عضو فدراسیون
۸	مرد	۶۳	مربی هندبال
۹	زن	۵۲	مربی هندبال
۱۰	مرد	۶۰	مربی هندبال
۱۱	مرد	۶۱	عضو فدراسیون
۱۲	مرد	۶۴	عضو فدراسیون
۱۳	زن	۳۳	عضو فدراسیون
۱۴	مرد	۵۹	هیئت علمی
۱۵	مرد	۴۹	عضو فدراسیون
۱۶	زن	۳۵	هیئت علمی
۱۷	مرد	۵۶	هیئت علمی
۱۸	زن	۳۸	مربی هندبال
۱۹	مرد	۴۱	هیئت علمی
۲۰	مرد	۴۰	مربی هندبال

همان‌طور که در جدول ۳ نیز گزارش شده است، در فرآیند تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون، پژوهش به ۶۵ کد باز دست یافت که پس از سازماندهی در قالب ۱۱ مضمون فرعی طبقه‌بندی شدند. کدهای باز از طریق چندین دور کدگذاری و بحث میان محققان استخراج و سپس در قالب مضامین فرعی و اصلی سازمان‌دهی شدند. این مضامین فرعی در نهایت در سه دسته اصلی شامل: (۱) مدیریت و توسعه سرمایه انسانی؛ (۲) تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی؛ (۳) ارتقای شبکه و ارتباطات، تجمیع گردیدند. شایان توجه است که استخراج مضامین فرعی مستقیماً از متن مصاحبه‌ها و پس از بررسی‌های مکرر محققان صورت پذیرفت، در حالی که مضامین اصلی بر اساس ارتباط موضوعی و مفهومی بین مضامین فرعی شکل گرفتند. تفاوت در تعداد کدها ناشی از تأکید بیشتر مصاحبه‌شوندگان بر برخی حوزه‌ها، مانند آموزش مربیان و استعدادیابی بود.

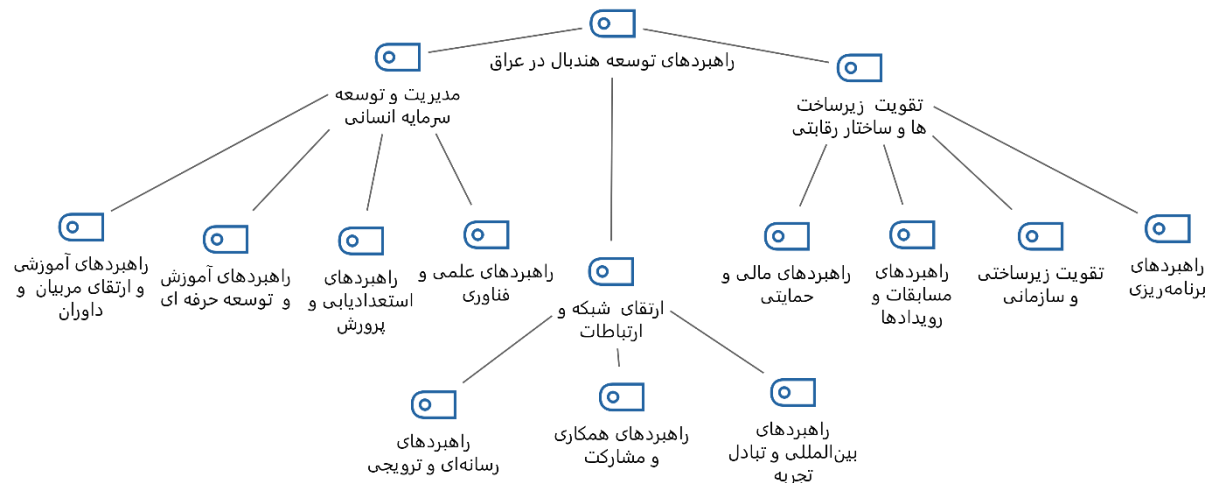
جدول ۳. کدهای باز، مضامین فرعی و مضامین اصلی

Table 4. Open codes, sub-themes and main themes

مضامین اصلی	مضامین فرعی	کدهای باز
مدیریت و توسعه سرمایه انسانی	راهبردهای آموزشی و ارتقای مربیان و داوران	۱. انتخاب مربیان واجد شرایط - ۲. آموزش مربیان - ۳. ارتقای صلاحیت‌های فنی و حرفه‌ای مربیان و داوران - ۴. تقویت هماهنگی مربیان - ۵. نیاز به آموزش و تجربه‌های بین‌المللی برای مربیان - ۶. آموزش داوران
	راهبردهای تمرینی و توسعه فنی بازیکنان	۷. تمرکز بر جنبه‌های روانی، جسمی و مهارتی - ۸. قرارداد با افراد حرفه‌ای - ۹. طراحی برنامه‌های تمرینی متوازن - ۱۰. برگزاری برنامه‌های جامع آموزشی - ۱۱. ارائه برنامه‌های منظم تمرینی - ۱۲. ارائه روش‌های نوین تمرینی - ۱۳. نیاز به به‌روزرسانی روش‌های تمرینی
	راهبردهای استعدادیابی و پرورش	۱۴. شناسایی استعدادها از طریق مسابقات داخلی - ۱۵. جذب استعدادهای جوان - ۱۶. ایجاد انگیزه در باشگاه‌ها برای آموزش جوانان - ۱۷. ارائه بورسیه برای بازیکنان مستعد - ۱۸. آموزش اولیه در مدارس - ۱۹. ارتقای سطح بازیکنان و تیم‌ها - ۲۰. رشد مهارت‌های اولیه - ۲۱. نظام استعدادیابی و پرورش بازیکنان جوان
تقویت زیرساخت ها و ساختار رقابتی	راهبردهای علمی و فناوری	۲۲. تجزیه و تحلیل حرکات و تاکتیک‌ها - ۲۳. پایگاه داده برای پیشرفت بازیکنان - ۲۴. نقش فناوری در بهبود و توسعه ورزش هندبال در عراق - ۲۵. ارتقای خدمات پزشکی و توانبخشی - ۲۶. پشتیبانی فنی مداوم
	راهبردهای مسابقات و رویدادها	۲۷. گسترش مسابقات در گروه‌های سنی مختلف - ۲۸. برگزاری مسابقات منطقه‌ای و بین‌المللی - ۲۹. سازماندهی لیگ داخلی قوی - ۳۰. برگزاری مسابقات منظم - ۳۱. فرصت رقابت در بالاترین سطح - ۳۲. افزایش مسابقات داخلی و بین‌المللی
	راهبردهای زیرساختی و سازمانی	۳۳. نیاز به بهبود ظرفیت‌های مدیریتی باشگاه‌ها و فدراسیون هندبال - ۳۴. یکپارچه‌سازی نظام ورزشی هندبال - ۳۵. ایجاد و ارتقاء محیط‌های تمرینی حرفه‌ای - ۳۶. ایجاد آکادمی‌های ورزشی تخصصی
ارتقای شبکه و ارتباطات	راهبردهای برنامه‌ریزی	۳۷. لزوم اصلاحات ساختاری هندبال - ۳۸. برنامه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها - ۳۹. به‌روزرسانی دستورالعمل‌ها - ۴۰. نقش نظارتی و توسعه‌ای فدراسیون هندبال - ۴۱. ادغام هندبال در برنامه‌های آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها - ۴۲. گسترش نظام آموزشی تخصصی - ۴۳. استانداردسازی برنامه‌های آموزشی هندبال - ۴۴. ضرورت تدوین برنامه‌های راهبردی بلندمدت
	راهبردهای مالی و حمایتی	۴۵. جذب حامیان مالی و ایجاد فرصت‌های تجاری - ۴۶. مشارکت بخش خصوصی در توسعه ورزشی - ۴۷. حمایت از شرکت‌های داخلی و بین‌المللی - ۴۸. نیاز به تخصیص بودجه برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی - ۴۹. حمایت از تیم‌های نوظهور - ۵۰. حمایت از برنامه‌های آموزشی - ۵۱. حمایت جامع از بازیکنان در تمامی ابعاد - ۵۲. حمایت مالی برای توسعه ورزش
	راهبردهای همکاری و مشارکت	۵۳. همکاری فدراسیون با موسسات دانشگاهی - ۵۴. یکپارچگی بین دانشگاه‌ها، باشگاه‌ها و فدراسیون‌ها - ۵۵. همکاری با مربیان داخلی و بین‌المللی - ۵۶. همکاری با باشگاه‌ها
راهبردهای بین‌المللی و تبادل تجربه	راهبردهای بین‌المللی و تبادل تجربه	۵۷. فرصت‌های آموزشی داخلی و خارجی - ۵۸. حضور در آکادمی‌های هندبال خارج از کشور - ۵۹. برگزاری اردوها و دوره‌های آموزشی مشترک
	راهبردهای رسانه‌ای و ترویجی	۶۰. آموزش قوانین هندبال - ۶۱. نقش رسانه در جذب سرمایه و حمایت مالی - ۶۲. تقویت رابطه رسانه‌ها و ورزش - ۶۳. تأثیر رسانه‌ها در تبلیغ و ترویج ورزش - ۶۴. راهبردهای رسانه‌ای و تبلیغاتی برای ترویج

یافته‌ها در سه مضمون اصلی مدیریت و توسعه سرمایه انسانی، تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی و ارتقای شبکه و ارتباطات خلاصه شدند (جدول ۳).

همان‌طور که در شکل ۱ نشان داده شده است، به‌منظور نمایش تصویری یافته‌ها و سازمان‌دهی بهتر کدهای استخراج‌شده، یک نمودار درختی طراحی شد. این نمودار سه مضمون اصلی شناسایی‌شده را به همراه مضامین فرعی مرتبط نشان می‌دهد.

شکل ۱. راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق

Figure 1. Development Strategies for Handball in Iraq

برای تبیین بهتر یافته‌ها، در ادامه هر یک از مضامین اصلی همراه با نمونه‌هایی از گفته‌های مشارکت‌کنندگان ارائه می‌شود:

یافته‌ها نشان دادند که سرمایه انسانی از ارکان اصلی توسعه هندبال در عراق محسوب می‌شود. مربیان و داوران به ارتقای دانش حرفه‌ای و دسترسی به دوره‌های آموزشی تأکید داشتند. به گفته یکی از مشارکت‌کنندگان: «بزرگ‌ترین مشکل ما نداشتن دوره‌های آموزشی منظم است؛ مربیان باید فرصت یادگیری روش‌های نوین تمرین را داشته باشند» (مصاحبه شونده ۴). مشارکت‌کننده دیگری بیان کرد: «اگر داوران در دوره‌های بین‌المللی شرکت کنند، سطح مسابقات داخلی هم ارتقا پیدا می‌کند» (مصاحبه شونده ۷). همچنین یک مربی باسابقه اشاره داشت: «تا زمانی که مربیان جوان تربیت نشوند، توسعه واقعی هندبال در عراق اتفاق نخواهد افتاد» (مصاحبه شونده ۲). این نقل‌قول‌ها نشان می‌دهد که از نگاه مشارکت‌کنندگان، توانمندسازی منابع انسانی مقدم بر سایر عوامل توسعه است.

یافته‌ها بر ضرورت تقویت زیرساخت‌ها و ایجاد ساختار رقابتی پایدار تأکید داشتند. بسیاری از مشارکت‌کنندگان به کمبود امکانات اشاره کردند. به‌عنوان مثال، یکی از اعضای فدراسیون بیان کرد: «باشگاه‌ها حتی سالن استاندارد برای تمرین ندارند؛ همین مسأله باعث افت انگیزه بازیکنان می‌شود» (مصاحبه شونده ۹). یک مربی نیز افزود: «ما نیاز به لیگ منظم داریم؛ بدون لیگ، بازیکن پیشرفت نمی‌کند» (مصاحبه شونده ۵). همچنین مشارکت‌کننده دیگری خاطرنشان کرد: «کمبود تجهیزات ورزشی باعث می‌شود استعدادها از همان ابتدا سرخورده شوند» (مصاحبه شونده ۱۲). این اظهارات نشان می‌دهد که توسعه زیرساخت‌های فیزیکی و سازمانی، پیش‌شرط هرگونه برنامه‌ریزی بلندمدت در هندبال عراق است.

در زمینه ارتقای شبکه و ارتباطات، مشارکت‌کنندگان بر اهمیت همکاری‌های بین‌المللی و رسانه‌ای تأکید داشتند. یکی از اساتید دانشگاهی اظهار داشت: «هندبال عراق باید با فدراسیون‌های منطقه‌ای همکاری کند؛ بدون ارتباط خارجی نمی‌توانیم پیشرفت کنیم» (مصاحبه شونده ۱۴). همچنین یک بازیکن سابق گفت: «رسانه‌ها خیلی کم به هندبال می‌پردازند؛ اگر تبلیغات بیشتر شود، محبوبیت این ورزش هم بالا می‌رود» (مصاحبه شونده ۱۱). مشارکت‌کننده دیگری افزود: «ارتباط با کشورهای صاحب‌نام می‌تواند دانش مربیان ما را ارتقا دهد»

(مصاحبه شونده ۸). این اظهارات نشان می‌دهد که توسعه شبکه ارتباطی و حضور رسانه‌ای می‌تواند مکمل سرمایه انسانی و زیرساختی باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر شناسایی راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق بود. نتایج در ۳ مقوله مدیریت و توسعه سرمایه انسانی (راهبردهای آموزشی و ارتقای مربیان و داوران، راهبردهای آموزش و توسعه حرفه‌ای، راهبردهای استعدادیابی و پرورش، راهبردهای علمی و فناوری)، تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی (راهبردهای مسابقات و رویدادها، تقویت زیرساختی و سازمانی، راهبردهای برنامه‌ریزی، راهبردهای مالی و حمایتی)، ارتقای شبکه و ارتباطات (راهبردهای همکاری و مشارکت، راهبردهای بین‌المللی و تبادل تجربه، راهبردهای رسانه‌ای و ترویجی) دسته‌بندی شدند.

اولین مضمون اصلی شناسایی‌شده در ارتباط با راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق، مدیریت و توسعه سرمایه انسانی می‌باشد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه هندبال در عراق مستلزم توجه ویژه به تربیت و آموزش نیروی انسانی متخصص (مربیان و داوران)، به‌روزرسانی و بهبود روش‌های آموزشی و تمرینی، ایجاد نظام منسجم استعدادیابی و پرورش بازیکنان مستعد و بهره‌گیری از علم و فناوری روز در فرآیندهای مربوط به این ورزش می‌باشد. تحلیل یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه انسانی مهم‌ترین عامل در توسعه ورزش هندبال در عراق است. تأکید بر انتخاب مربیان واجد شرایط و آموزش مستمر آنها نشان‌دهنده خلأ موجود در زمینه نیروی انسانی متخصص در هندبال عراق است. نیاز به تجربه‌های بین‌المللی برای مربیان بیانگر ضرورت ارتباط با جامعه جهانی هندبال و بهره‌گیری از دانش و تجربیات سایر کشورها است. به‌روزرسانی روش‌های تمرینی با تمرکز بر جنبه‌های روانی، جسمی و مهارتی نشان می‌دهد که روش‌های فعلی از جامعیت لازم برخوردار نیستند. تأکید بر نظام استعدادیابی و پرورش بازیکنان جوان حاکی از آن است که عدم توجه به پشتوانه‌سازی، یکی از چالش‌های اساسی هندبال عراق است. همچنین، اهمیت استفاده از فناوری در تجزیه و تحلیل عملکرد بازیکنان و تیم‌ها نشان می‌دهد که ورزش هندبال عراق هنوز به اندازه کافی از رویکردهای علمی و فناورانه بهره نمی‌برد. این یافته‌ها در مجموع، تصویری از وضعیت فعلی هندبال عراق ارائه می‌دهند که در آن، کمبود نیروی انسانی متخصص، روش‌های سنتی آموزش و تمرین، ضعف در استعدادیابی و عدم بهره‌گیری کافی از علم و فناوری، چالش‌های اصلی محسوب می‌شوند. یافته‌های این پژوهش با بسیاری از مطالعات پیشین در زمینه توسعه ورزش‌های تیمی همخوانی دارد. تأکید بر آموزش و ارتقای مربیان و داوران با الگوهای توسعه هندبال در کشورهای پیشرو مانند دانمارک، فرانسه و آلمان مطابقت دارد، کشورهایی که با سرمایه‌گذاری بر روی توسعه منابع انسانی توانسته‌اند به موفقیت‌های چشمگیری دست یابند (۲۳). همچنین، اهمیت استعدادیابی و پرورش بازیکنان جوان با مدل‌های توسعه ورزش در کشورهایی نظیر اسپانیا، کرواسی و مجارستان همخوانی دارد که با ایجاد نظام‌های قوی استعدادیابی در مدارس و باشگاه‌ها، پشتوانه‌سازی مناسبی برای تیم‌های ملی خود انجام داده‌اند (۲۴). اما یافته‌ای که تا حدودی با برخی مطالعات ناهمخوان است، تأکید کمتر بر عوامل اقتصادی و زیرساختی در توسعه هندبال عراق می‌باشد (۲۵). در حالی که در بسیاری از پژوهش‌ها، توسعه زیرساخت‌ها و تأمین منابع مالی به‌عنوان پیش‌نیازهای اصلی توسعه ورزش مطرح می‌شوند، در این مطالعه، محور اصلی بر توسعه سرمایه انسانی قرار گرفته است (۵). این تفاوت را می‌توان به شرایط خاص اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی عراق نسبت داد. در شرایطی که منابع مالی و زیرساخت‌های ورزشی با محدودیت‌های جدی مواجه‌اند، سرمایه انسانی شامل مربیان، داوران و بازیکنان به‌عنوان در دسترس‌ترین و منعطف‌ترین منبع توسعه نقش محوری دارد. به بیان دیگر، بدون نیروی انسانی متخصص، حتی زیرساخت‌های موجود نیز کارکرد مطلوب نخواهند داشت. البته این امر به معنای کم‌اهمیت بودن سایر عوامل نیست؛ بلکه یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در مقطع کنونی، تمرکز بر توانمندسازی نیروی انسانی می‌تواند نقطه آغاز مؤثری برای بهره‌گیری بهینه از زیرساخت‌ها و سایر منابع باشد. همچنین تأکید بر این عامل می‌تواند ناشی از ترکیب نمونه‌های پژوهش باشد؛ چراکه بیشتر مشارکت‌کنندگان از میان مربیان و متخصصان فنی انتخاب شدند. بر اساس یافته‌های پژوهش، ایجاد آکادمی ملی مربیگری هندبال با همکاری فدراسیون جهانی هندبال و کشورهای پیشرو در این رشته؛ تدوین برنامه جامع استعدادیابی با تمرکز بر

مدارس و برگزاری منظم مسابقات در رده‌های سنی پایه؛ برنامه‌ریزی برای اعزام مربیان به دوره‌های آموزشی بین‌المللی و دعوت از مربیان برجسته جهانی برای انتقال تجربیات و دانش؛ تأسیس مرکز علمی و تحقیقاتی هندبال برای پژوهش و کاربرد یافته‌های علمی در توسعه این ورزش؛ توسعه همکاری‌های بین‌المللی با فدراسیون‌ها و باشگاه‌های معتبر جهان برای تبادل دانش و تجربه؛ تدوین نظام جامع آموزش هندبال از سطح مبتدی تا حرفه‌ای با تأکید بر روش‌های نوین تمرینی؛ طراحی سیستم پاداش و انگیزشی برای مربیان، داوران و بازیکنان؛ سرمایه‌گذاری در زمینه تجهیزات و نرم‌افزارهای تحلیل عملکرد، پایگاه‌های داده و خدمات پزشکی و توانبخشی پیشرفته باید مد نظر قرار بگیرد. نتایج این پژوهش می‌تواند مبنایی برای طراحی محتوای دوره‌های آموزشی ویژه مربیان، داوران و بازیکنان قرار گیرد. مدارس و باشگاه‌ها می‌توانند با بهره‌گیری از یافته‌های پژوهش، برنامه‌های استعدادیابی و پرورش استعدادها را تدوین و اجرا کنند. مسئولان ورزش هندبال عراق می‌توانند با توجه به شاخص‌های شناسایی شده، یک نظام ارزیابی و پایش برای سنجش میزان پیشرفت در مسیر توسعه طراحی کنند. فدراسیون هندبال عراق می‌تواند با ارائه یافته‌های این پژوهش به نهادهای بین‌المللی، زمینه همکاری و حمایت آنها را جلب نماید. همچنین، مدیران ارشد ورزش عراق می‌توانند بر اساس نتایج، به اصلاح ساختارها و فرآیندهای موجود در نظام ورزش هندبال بپردازند. این کاربردهای عملی می‌توانند در مجموع به ایجاد تحول اساسی در وضعیت هندبال عراق منجر شوند و زمینه را برای پیشرفت پایدار این ورزش فراهم سازند.

دومین مضمون اصلی شناسایی شده در ارتباط با راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق، تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی می‌باشد. یافته‌های حاصل از تحلیل مضمون، چهار حوزه راهبردی کلیدی را برای دستیابی به این هدف شناسایی کرده است. یافته‌های این پژوهش به طور آشکار بیانگر آن است که توسعه ورزش هندبال در عراق مستلزم اتخاذ رویکردی سیستمی و چندبعدی است. در بخش راهبردهای مسابقات و رویدادها، لزوم ایجاد پیوستاری از رقابت‌ها برای تمامی سطوح مشهود است. این امر نشان می‌دهد که سیر تکاملی ورزشکاران هندبال عراقی نیازمند قرارگیری مستمر در موقعیت‌های رقابتی است تا بتواند به شکوفایی استعدادها و ارتقای سطح فنی آنها منجر شود. پیوند بین مسابقات داخلی و بین‌المللی در این یافته‌ها، نشان‌دهنده آگاهی از اهمیت قرارگیری تیم‌های عراقی در معرض استانداردهای جهانی است. در بخش تقویت زیرساختی و سازمانی، نتایج پژوهش بر اهمیت فراهم‌سازی چارچوب‌های قانونی، ایجاد ساختارهای سازمانی شفاف و تدوین سیاست‌های حمایتی تأکید دارد؛ اقداماتی که می‌توانند فعالیت باشگاه‌ها، فدراسیون و مراکز آموزشی را به‌صورت منسجم و یکپارچه سامان‌دهی کنند. توجه به آکادمی‌های تخصصی به‌عنوان مراکز پرورش نخبگان، در کنار نیاز به بهبود ظرفیت‌های مدیریتی، نشان‌دهنده درک عمیق از رابطه متقابل بین منابع انسانی متخصص و زیرساخت‌های فیزیکی است. یکپارچه‌سازی نظام ورزشی هندبال نیز بیانگر تمایل به همسوسازی فعالیت‌های پراکنده و ایجاد انسجام در نظام توسعه این ورزش در کشور عراق است. تحلیل یافته‌های مرتبط با راهبردهای برنامه‌ریزی نشان می‌دهد که توسعه هندبال عراق نیازمند نگاه بلندمدت و سیاست‌گذاری‌های پایدار است. اهمیت ادغام هندبال در برنامه‌های آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها، بیانگر تلاش برای نهادینه‌سازی این ورزش در لایه‌های زیرین جامعه و پرورش نسل جدیدی از علاقه‌مندان و ورزشکاران است. همچنین، توجه به استانداردسازی برنامه‌های آموزشی، نشان‌دهنده تمایل به ارتقای کیفی و همسان‌سازی آموزش هندبال در سراسر کشور است. در نهایت، یافته‌های مربوط به راهبردهای مالی و حمایتی، اهمیت پشتیبانی مالی پایدار برای توسعه ورزش هندبال را برجسته می‌سازد. جذب حامیان مالی و ایجاد فرصت‌های تجاری، نشان‌دهنده لزوم کاهش وابستگی به منابع دولتی و حرکت به سمت خودکفایی مالی است. همچنین، حمایت جامع از بازیکنان در تمامی ابعاد، بیانگر درک اهمیت توجه به نیازهای مادی و معنوی ورزشکاران به عنوان محور اصلی توسعه این ورزش است. یافته‌های این پژوهش در زمینه اهمیت توسعه زیرساخت‌ها و برگزاری مسابقات منظم با نتایج مطالعات پیشین در حوزه توسعه ورزش‌های تیمی در کشورهای در حال توسعه همخوانی دارد. پژوهش‌های مشابه در کشورهای نظیر مصر، ترکیه و کشورهای آسیای جنوب شرقی نشان داده‌اند که توسعه لیگ‌های داخلی قوی و برگزاری مسابقات منظم، نقش کلیدی در ارتقای سطح فنی بازیکنان و تیم‌های ملی دارند (۲۶). همچنین، تأکید بر ادغام هندبال در نظام آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها با الگوهای موفق توسعه ورزش در کشورهای اروپایی و آسیایی مطابقت دارد (۲۷). با این حال، یافته‌های این

پژوهش نشان می‌دهد که راهبردهای مرتبط با مقبولیت اجتماعی و رسانه‌ای هندبال در اولویت‌های پایین‌تری قرار دارند. این نتیجه ناشی از فراوانی کمتر کدهای مرتبط و نیز اشاره محدود مشارکت‌کنندگان به موضوع رسانه و تبلیغات، در مقایسه با مقوله‌های سرمایه انسانی و زیرساخت‌ها است. این تفاوت می‌تواند ناشی از شرایط خاص کشور عراق و اولویت‌های فعلی توسعه ورزش در این کشور باشد. همچنین، در مقایسه با برخی مطالعات که بر اهمیت تبادلات بین‌المللی مربیان و ورزشکاران تأکید دارند، در این پژوهش، راهبردهای مرتبط با تبادل دانش و تجربه با کشورهای پیشرو در هندبال کمتر برجسته شده است. این تفاوت‌ها احتمالاً ریشه در تفاوت‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی عراق با سایر کشورها دارد. به عنوان مثال، چالش‌های امنیتی و اقتصادی خاص عراق ممکن است اولویت‌های توسعه ورزش در این کشور را به سمت ایجاد زیرساخت‌های اولیه و تقویت نهادهای داخلی سوق داده باشد. همچنین، تاریخچه و وضعیت فعلی هندبال در عراق در مقایسه با کشورهایی که در این ورزش سابقه طولانی‌تر دارند، می‌تواند توجه‌کننده تمرکز بیشتر بر پایه‌گذاری ساختارهای اساسی در این پژوهش باشد. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که توسعه هندبال در عراق مستلزم اتخاذ رویکردی سیستمی و یکپارچه است که تمامی ابعاد توسعه‌ای شامل زیرساخت‌ها، رقابت‌ها، سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و منابع مالی را پوشش دهد. تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی به عنوان مضمون اصلی این پژوهش، بیانگر اولویت ایجاد بسترهای اساسی توسعه هندبال در عراق است. برگزاری منظم مسابقات در سطوح مختلف، ایجاد آکادمی‌های تخصصی، تدوین برنامه‌های راهبردی بلندمدت و تأمین منابع مالی پایدار، رئوس اصلی راهبردهای پیشنهادی برای توسعه این ورزش را تشکیل می‌دهند. نکته قابل توجه در یافته‌های این پژوهش، ارتباط متقابل و پویای راهبردهای پیشنهادی است. توسعه زیرساخت‌ها بدون تأمین منابع مالی کافی امکان‌پذیر نیست و برگزاری موفق مسابقات نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و بهبود ظرفیت‌های مدیریتی است. این ارتباط متقابل، لزوم هماهنگی بین تمامی نهادهای ذیربط شامل وزارت ورزش، فدراسیون هندبال، باشگاه‌ها، آموزش و پرورش و بخش خصوصی را برجسته می‌سازد. در نهایت، باید اذعان داشت که توسعه ورزش هندبال در عراق، فرآیندی تدریجی و زمان‌بر است که نیازمند تعهد بلندمدت تمامی ذینفعان است. اجرای راهبردهای پیشنهادی این پژوهش می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای جایگاه هندبال عراق در سطح منطقه و بین‌الملل، افزایش مشارکت در این ورزش و بهره‌مندی از منافع اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی توسعه ورزش شود. با این حال، موفقیت در این مسیر مستلزم پایش مستمر پیشرفت، انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات محیطی و اصلاح راهبردها بر اساس تجارب به دست آمده و شرایط متغیر داخلی و بین‌المللی است.

سومین مضمون اصلی شناسایی شده در ارتباط با راهبردهای توسعه ورزش هندبال در عراق، ارتقای شبکه و ارتباطات می‌باشد. یافته‌های پژوهش در زمینه ارتقای شبکه و ارتباطات، نشان‌دهنده اهمیت ایجاد و تقویت پیوندهای ارتباطی میان ذینفعان مختلف در اکوسیستم ورزش هندبال عراق است. در مضمون فرعی راهبردهای همکاری و مشارکت، ضرورت همکاری و هم‌افزایی میان نهادهای مختلف مشهود است. این امر بیانگر آن است که توسعه هندبال در عراق نیازمند خروج از رویکردهای جزیره‌ای و حرکت به سمت یکپارچگی سیستمی است. همکاری میان دانشگاه‌ها، باشگاه‌ها و فدراسیون می‌تواند به انتقال دانش، تجربه و منابع منجر شود و زمینه را برای رشد همه‌جانبه این ورزش فراهم سازد. همچنین، همکاری با مربیان داخلی و بین‌المللی، امکان بهره‌گیری از تجارب و روش‌های نوین آموزشی و تمرینی را فراهم می‌کند. در خصوص راهبردهای بین‌المللی و تبادل تجربه، یافته‌ها نشان می‌دهد که قرار گرفتن در معرض استانداردها و تجربیات بین‌المللی، نقش مهمی در ارتقای سطح فنی و دانش هندبال عراق دارد. برگزاری اردوها و دوره‌های آموزشی مشترک با تیم‌ها و مربیان خارجی، همچنین اعزام بازیکنان و مربیان به آکادمی‌های هندبال خارج از کشور، می‌تواند به انتقال دانش، مهارت و فرهنگ حرفه‌ای در این ورزش کمک کند. این یافته بیانگر آگاهی از اهمیت یادگیری از کشورهای پیشرو در هندبال و لزوم تطبیق با استانداردهای جهانی است. تحلیل راهبردهای رسانه‌ای و ترویجی نشان می‌دهد که توسعه هندبال در عراق تنها محدود به ابعاد فنی و ساختاری نیست، بلکه نیازمند افزایش مقبولیت و محبوبیت اجتماعی نیز است. در این میان از یک سو، رسانه‌ها می‌توانند به ترویج و آموزش هندبال و جذب مخاطبان جدید کمک کنند، از سوی دیگر، با افزایش دیده شدن این ورزش، زمینه را برای جذب سرمایه و حمایت مالی فراهم سازند. یافته‌های این پژوهش در زمینه اهمیت همکاری نهادی و تبادلات بین‌المللی با نتایج بسیاری از مطالعات در حوزه توسعه ورزش همخوانی

دارد. پژوهش‌های انجام شده در کشوری همچون آلمان که در هندبال پیشرو هستند، نشان داده‌اند که همکاری نزدیک میان نهادهای آموزشی، باشگاه‌ها و فدراسیون‌ها، یکی از عوامل کلیدی موفقیت آنها بوده است (۲۸). همچنین، مطالعات در حوزه توسعه ورزش در کشورهای آسیایی همچون ژاپن و کره جنوبی نیز بر اهمیت تبادلات بین‌المللی و یادگیری از کشورهای پیشرفته تأکید کرده‌اند (۲۹). در خصوص نقش رسانه‌ها در توسعه ورزش نیز، یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات متعددی که بر تأثیر پوشش رسانه‌ای در افزایش محبوبیت، جذب منابع مالی و ترویج ورزش تأکید دارند، همخوانی دارد. دورلوپچ^۱ و همکاران (۲۰۲۴) بیان کردند که قرار گرفتن در معرض رسانه‌های پیشرفته منجر به دید بیشتر رویدادهای ورزشی، جذب مخاطبان بیشتر و افزایش نرخ مشارکت می‌شود (۳۰). از سوی دیگر، ویدن و کوپر^۲ (۲۰۲۴) پوشش رسانه‌ای نه تنها حضور را افزایش می‌دهد، بلکه حمایت‌های مالی را نیز جذب می‌کند؛ زیرا شرکت‌ها به دنبال سرمایه‌گذاری بر روی دید مرتبط با ورزش‌های محبوب هستند (۳۱). با این حال، یافته‌های این پژوهش در زمینه راهبردهای همکاری و مشارکت، کمتر به نقش جوامع محلی و سازمان‌های مردم‌نهاد اشاره کرده است که این امر با برخی مطالعات که بر اهمیت مشارکت اجتماعی و توسعه ورزش مبتنی بر جامعه تأکید دارند، ناهمخوان است. این تفاوت می‌تواند ناشی از شرایط خاص اجتماعی و فرهنگی عراق و ساختار متمرکز نظام ورزشی این کشور باشد. همچنین، در مقایسه با برخی مطالعات که بر اهمیت توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال در ترویج و آموزش ورزش تأکید دارند، در یافته‌های این پژوهش، راهبردهای مرتبط با فناوری‌های نوین ارتباطی کمتر برجسته شده است. این تفاوت می‌تواند ناشی از زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در عراق و اولویت‌های فعلی توسعه هندبال در این کشور باشد. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که توسعه هندبال در عراق نیازمند ایجاد و تقویت ارتباطات سازمانی و نهادی، تبادلات بین‌المللی و استفاده مؤثر از رسانه‌ها برای ترویج و جذب منابع است. راهبردهای همکاری و مشارکت میان نهادهای مختلف از جمله باشگاه‌ها، دانشگاه‌ها و فدراسیون، نقش مهمی در ایجاد هم‌افزایی و استفاده بهینه از منابع و ظرفیت‌ها دارد. همچنین، تبادلات بین‌المللی و حضور در آکادمی‌های خارجی، امکان انتقال دانش، تجربه و فرهنگ حرفه‌ای را فراهم می‌سازد و به ارتقای سطح فنی و مدیریتی هندبال عراق کمک می‌کند. استفاده از ظرفیت رسانه‌ها نیز نقش دوگانه‌ای در ترویج هندبال در میان عموم جامعه و جذب سرمایه و حمایت مالی دارد. نکته قابل توجه در یافته‌های این پژوهش، ارتباط متقابل میان مضامین مختلف است. به عنوان مثال، همکاری با دانشگاه‌ها می‌تواند به بهبود سیستم‌های آموزشی و استعدادیابی کمک کند، تبادلات بین‌المللی می‌تواند به ارتقای سطح مسابقات و رویدادها منجر شود و استفاده از رسانه‌ها می‌تواند در جذب منابع مالی برای توسعه زیرساخت‌ها مؤثر باشد. این ارتباطات متقابل، لزوم اتخاذ رویکردی سیستمی و یکپارچه در توسعه هندبال عراق را نشان می‌دهد. در پایان، باید خاطر نشان کرد که اجرای موفق راهبردهای ارتقای شبکه و ارتباطات، مستلزم تعهد و همکاری تمامی ذینفعان است. فدراسیون هندبال عراق به عنوان متولی اصلی این ورزش، نقش محوری در هماهنگ‌سازی تلاش‌ها و ایجاد پیوند میان نهادهای مختلف دارد. با این حال، تحقق اهداف توسعه‌ای نیازمند مشارکت فعال باشگاه‌ها، دانشگاه‌ها، رسانه‌ها و بخش خصوصی در قالب یک شبکه منسجم و پویا است. با تقویت این شبکه و بهبود جریان اطلاعات، دانش و منابع میان اجزای مختلف آن، می‌توان انتظار داشت که هندبال عراق مسیر توسعه پایدار را با موفقیت طی کند و به جایگاه شایسته خود در سطح منطقه و جهان دست یابد.

پژوهش حاضر، سه مضمون اصلی مدیریت و توسعه سرمایه انسانی، تقویت زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی و ارتقای شبکه و ارتباطات را به عنوان راهبردهای کلیدی توسعه ورزش هندبال در عراق شناسایی کرد. این سه مضمون در تعامل پویا با یکدیگر، نظام توسعه‌ای منسجمی را شکل می‌دهند که در آن، سرمایه انسانی متخصص از زیرساخت‌ها و ساختار رقابتی مناسب بهره می‌برد، شبکه‌های ارتباطی به انتقال دانش و تجربه کمک می‌کنند و در نهایت، هم‌افزایی این عوامل به توسعه پایدار هندبال در عراق منجر می‌شود. موفقیت در این مسیر نیازمند مشارکت و همکاری تمامی ذینفعان در قالب یک برنامه راهبردی منسجم است که با توجه به شرایط خاص اقتصادی، اجتماعی و

1. Durlević
2. Wehden and Küpper

فرهنگی عراق تدوین شده باشد. اجرای این راهبردها می‌تواند هندبال را به‌عنوان یک ورزش پیشرو در عراق مطرح کند و به تقویت هویت ملی و انسجام اجتماعی کمک نماید.

با وجود دقت در طراحی و اجرای این پژوهش، برخی محدودیت‌ها قابل ذکر است. ماهیت کیفی پژوهش و استفاده از نمونه‌گیری هدفمند، اگرچه برای دستیابی به عمق داده‌ها مناسب بود، ممکن است تعمیم‌پذیری یافته‌ها به کل جامعه هندبال عراق یا مناطق دیگر را محدود کند. همچنین، وابستگی به دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان، که شامل مربیان، اعضای فدراسیون هندبال و اساتید دانشگاهی بودند، ممکن است منجر به پوشش ناکافی نظرات سایر ذی‌نفعان، مانند بازیکنان یا جوامع محلی، شده باشد. علاوه بر این، انجام برخی مصاحبه‌ها به‌صورت تلفنی ممکن است بر عمق تعاملات و کیفیت داده‌های جمع‌آوری‌شده تأثیر جزئی گذاشته باشد.

در این پژوهش، پیشنهادها برای توسعه هندبال در عراق با در نظر گرفتن افق زمانی و منابع مورد نیاز، در سه سطح اولویت‌بندی شدند. این اولویت‌بندی بر پایه دو معیار اصلی انجام شد: نخست، میزان تأکید مشارکت‌کنندگان بر مضامین مختلف که در فرایند کدگذاری کیفی نمایان شد؛ دوم، سطح منابع مالی، فنی و زمانی مورد نیاز برای اجرا. بر این اساس، اقداماتی که مشارکت‌کنندگان بیشترین اشاره را به آن‌ها داشتند و با منابع کمتری قابل تحقق بودند در گروه اولویت کوتاه‌مدت، اقدامات با نیاز به سرمایه‌گذاری متوسط در گروه میان‌مدت و راهکارهای زیربنایی و پرهزینه در گروه بلندمدت قرار گرفتند. این منطق اولویت‌بندی ضمن اتکا به داده‌های پژوهش، انسجام و امکان‌پذیری مراحل توسعه هندبال را تضمین می‌کند.

اولویت کوتاه‌مدت (۱-۲ سال): در گام نخست، اقدامات اساسی شامل تأسیس آکادمی ملی مربیگری با حمایت فدراسیون جهانی، طراحی سیستم جامع استعدادیابی در مدارس، برگزاری مستمر مسابقات پایه و ایجاد سازوکارهای تشویقی برای فعالان هندبال پیشنهاد می‌شود. این راهکارها به دلیل هزینه نسبتاً پایین و امکان اجرای سریع، در اولویت قرار گرفته‌اند.

اولویت میان‌مدت (۲-۳ سال): در مرحله بعد، برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفیت مربیان از طریق دوره‌های بین‌المللی، طراحی سطوح مختلف آموزش هندبال، توسعه روابط خارجی با نهادهای معتبر جهانی و راه‌اندازی لیگ داخلی با استانداردهای پذیرفته‌شده بین‌المللی مدنظر است. این اقدامات نیازمند سرمایه‌گذاری متوسط و زمان اجرای طولانی‌تر می‌باشد.

اولویت بلندمدت (۳-۵ سال): در نهایت، راهکارهای زیربنایی مانند ایجاد مرکز تخصصی تحقیقات هندبال، تجهیز مراکز آموزشی به فناوری‌های روز تحلیل عملکرد، بهره‌گیری از تجربیات مربیان جهانی و اجرای برنامه‌های رسانه‌ای گسترده برای ترویج این ورزش پیشنهاد می‌شود. این بخش نیازمند تخصیص منابع مالی قابل توجه و برنامه‌ریزی بلندمدت است.

این سیر تکاملی با منطق از ساده به پیچیده و از کم‌هزینه به پر هزینه طراحی شده است؛ به گونه‌ای که ابتدا زیرساخت‌های انسانی تقویت شود، سپس ساختارهای حرفه‌ای ایجاد گردد و در نهایت ارتباطات بین‌المللی توسعه یابد. این رویکرد تضمین می‌کند که هر مرحله، بستر لازم برای اجرای موفق مرحله بعد را فراهم می‌سازد.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش با رعایت کامل اصول اخلاقی انجام شد. رضایت آگاهانه از تمامی مشارکت‌کنندگان دریافت گردید و محرمانه بودن اطلاعات آنها حفظ شد. مشارکت در مصاحبه‌ها کاملاً داوطلبانه بود و محققان در فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها از هرگونه سوگیری اجتناب کردند. همچنین، بازخورد مشارکت‌کنندگان در تحلیل داده‌ها مد نظر قرار گرفت تا اعتبار یافته‌ها افزایش یابد، بدون اینکه بر پاسخ‌های آنها تأثیر گذاشته شود.

حامی مالی: این مطالعه به‌صورت مستقل و بدون دریافت هرگونه حمایت مالی از سازمان‌ها یا مؤسسات داخلی و خارجی انجام شده است. **مشارکت نویسندگان:** تمامی نویسندگان در تمامی مراحل این پژوهش، از طراحی مفهومی و روش‌شناسی تا جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل، تفسیر نتایج و نگارش مقاله مشارکت فعال داشتند. هر نویسنده در بازبینی و نهایی‌سازی نسخه نهایی مقاله همکاری کرده و آن را برای ارسال به نشریه تأیید کرده است.

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافع در ارتباط با این پژوهش و انتشار آن وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: نویسندگان از تمامی مشارکت‌کنندگان که با سخاوت، وقت و دیدگاه‌های ارزشمند خود را در اختیار این پژوهش قرار دادند، صمیمانه تشکر می‌کنند. همچنین، از همکاری مؤسسات مرتبط، راهنمایی‌های کارشناسان و بازخورد همکاران که به بهبود کیفیت این مطالعه کمک کردند، قدردانی می‌شود.

References

1. Campillo-Sánchez J, Borrego-Balsalobre FJ, Díaz-Suárez A, Morales-Baños V. Sports and sustainable development: A systematic review of their contribution to the SDGs and public health. *Sustainability*. 2025;17(2):562.
2. Madruga-Parera M, Esteves PT, Fernandes JF, Beltrán-Garrido V, Bird S, Leite N, et al. Inclusion of game-based stimulus during flywheel resistance training positively influences physical performance in handball players. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 2025;96(1):1–10.
3. Chaeroni A, Musparidi M, Mottakin M, Talib K, Orhan BE, Lani MN, et al. Sports as an instrument of nationalism and patriotism: systematic literature review on the role of sports in shaping national identity in various countries. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*. 2024(61):1038–49.
4. Muhamed A. An Analytical Study on the Success Rates of the Shooting Types of Iraqi Handball Team in the 20th Asian Men's Championship. *Wasit Journal of Sports Sciences*. 2023;15(2):379–404.
5. Hashim H, Hassan, Farzan F, Tabesh S. Designing Strategic Programs of Handball Clubs for the Central Euphrates City of Iraq. *Journal of Studies and Researches of Sport Education*. 2025:200–17.
6. Sharif RNMA. A study of the reality of the strategic planning of the administrative bodies and human resources in some Iraqi Olympic federations. *Wasit Journal of Sports Sciences*. 2023;15(2):640–57.
7. Al Karam AF, Naji, R. A. A., & Fenjan, R. A. A. An analytical study of the reality of implementing the Asian licensing law for clubs participating in the Professional Football League from the point of view of members of administrative bodies. *Journal of College of Physical Education*. 2024;17(5):67–75.
8. Qader GM, Rashid HK. Constructing Theoretical Knowledge Scale of Handball for the Excellent Stage Handball's Player in Kurdistan Region-Iraq. *Journal of University of Raparin*. 2022;9(4):602–25.
9. De Bosscher V, Shibil S, Westerbeek H, Van Bottenburg M. Successful elite sport policies: An international comparison of the Sportpolicy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 nations: Meyer & Meyer Verlag; 2015.
10. Triantafyllidis S, Mallen C. Sport for sustainable development. *Sport and Sustainable Development: Routledge*; 2022. p. 37–53.
11. Alfansi L, Widodo S, Salim M. Strategy for Coaching and Development of Sports Achievement Branches in Supporting the Successful Implementation of the National Sports Grand Design (Dbon) in Bengkulu Province. *International Journal of Management and Economics*. 2024; 3(2):79-94.
12. Storm LK, Christensen MK, Ronglan LT. Successful talent development environments in female Scandinavian Handball: Constellations of communities of practice and its implications for role modeling and interactions between talents, senior players and coaches. *Scandinavian Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2020;2:16–25.
13. Dahl M, Andersson V. Can we recreate the Bengan Boys" era?: A case study on Athletic Talent Development Environment and psychological needs in young handball players. 2015.
14. Espoz-Lazo S, Hinojosa-Torres C, Farías-Valenzuela C, Giakoni-Ramírez F, del Val Martín P, Valdivia-Moral P. Bases Pedagógicas, Metodológicas y Didácticas Aplicadas a la Enseñanza del Balonmano: Una Revisión Literaria (2017-2022). *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2023:4.–
15. Brannagan PM, Grix J. Nation-state strategies for human capital development: the case of sports mega-events in Qatar. *Third World Quarterly*. 2023;44(8):1807–24.
16. Reiche D. Investing in sporting success as a domestic and foreign policy tool: the case of Qatar. *International journal of sport policy and politics*. 2015;7(4):489–504.

17. Zreik M. EDUCATIONAL INVESTMENT AS SOFT POWER: CHINA'S STRATEGY IN CULTIVATING QATARI HUMAN CAPITAL. *Eurasian Research Journal*. 2024;6(2):83–112.
18. AL Ghamdi AO, Bin Shehail F. M, AL Hariqi I A, AL Mutairy H M, Rashidi A, Mutairi A, AL Anazi A. K. The Positive Impact of Sport on Individual and Societal Health: A Critical Review. *EPH - International Journal of Humanities and Social Science*. 2019;4(3):26–31.
19. Shang X, Qi H, Yu H, Wang Y. Youth Handball Sports: Value and Promotion Strategies Research. *Journal of Human Movement Science*. 2023;4(1):32–7.
20. Lishchuk C. Foreign Experience Of Regional Management Of Physical Culture And Sports. *Management*. 2014;7(4):359–65.
21. Creswell JW, Creswell JD. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*: Sage Publications; 2017.
22. Lincoln YS, Guba EG. *Naturalistic inquiry*: Sage; 1985.
23. da Silva Musa V, Menezes RP. Panorama científico de intervenciones y formación profesional de entrenadores: una revisión sistemática. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2021;10(1):67–77.
24. Tróznai Z, Utczás K, Pápai J, Pálinkás G, Szabó T, Petridis L. The interaction of relative age with maturation and body size in female handball talent selection. *PLOS ONE*. 2024;19(10):e0298560.
25. Ali RS. The Relationship Between Human Resources Development and Sustainable Development Strategy: A Case of Iraq. *Akkad Journal Of Contemporary Economic Studies*. 2021;1(1):29–44.
26. Rockerbie DW. The importance of domestic football leagues to international performance: predicting FIFA points. *Soccer & Society*. 2019;20(1):21–38.
27. Juliantine T, Setiawan E. Effect of tactical game models on formation of basic techniques in handball players: Mixed method. *Physical Education Theory and Methodology*. 2022;22(3):373–8.
28. Malyshev AI. Institutional Model of the Organization of Professional Education of Athletes Throughout Their Sport Career. *Bulletin of Nizhnevartovsk State University*. 2023(4):94–102.
29. Tsybanyuk O, Dariichuk S, Pobocha T, Moseichuk Y. Global initiatives in physical education and sport development. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. 2025;14:9.–
30. Durlević S, Obrenov IM, Mihajlović N. THE ROLE AND IMPACT OF MEDIA IN THE POPULARIZATION OF SPORTS. *SPORTICOPEDIA-SMB*. 2024;2(1):213–22.
31. Wehden L-O, Küpper LM. Is the whole greater than the sum of its parts? Aggregation of sports events as a driver of coverage of (the) European Championships on German TV news shows. *Communication & Sport*. 2024;12(6):1034–53.

